KONTROLLIARUANNE

29.08.2002 nr 2-5/02/47

Riigikontrolli arvamus Majandusministeeriumi 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

Tallinn
2002

Sisukord

SISSEJUHATUS **4**

1. ARVAMUSE ANDMISE LÄHTEKOHAD **5**

2. ARVAMUS MAJANDUSMINISTEERIUMI 2001. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JA RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANDE KOHTA **7**

3. MAJANDUSMINISTEERIUMI MAJANDUSTEHINGUTE ÕIGUSPÄRASUS NING FINANTSJUHTIMINE JA SISEKONTROLLISÜSTEEM **9**

4. 2000. AASTA RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANDE JÄRELKONTROLL **11**

5. MAJANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHAD **12**

6. RIIGIKONTROLLI KOMMENTAARID MAJANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHTADELE **13**

MAJANDUSMINISTEERIUMI VASTUSKIRI **14**

Sissejuhatus

Riigikontroll kontrollis Majandusministeeriumi 31.12.2001 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet ja riigieelarve täitmise aruannet. Raamatupidamise aastaaruande koostamise kohustus tuleneb raamatupidamise seadusest ning rahandusministri 06.12.2001. a määrusest nr 105 “2001. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine”. Riigieelarve täitmise kohta aru andmine on sätestatud 09.06.1999 vastu võetud riigieelarve seaduse § 46 lõikes 1.

Auditi toimus ajavahemikul 04.03.2002 kuni 05.04.2002 vastavalt Riigikontrolli 2002. aasta tööplaanile.

Auditit juhtis finantsauditi osakonna auditijuht Alo Lääne, töögrupis osalesid audiitorid Jüri Kurss, Lembi Kull ja Anneli Viirmann.

1. Arvamuse andmise lähtekohad

1.1. Riigikontrolli pädevus

Riigikontrollil on riigieelarve seaduse § 47 lõike 2 kohaselt kohustus anda hinnang Vabariigi Valitsuse riigieelarve täitmise aruande kohta. Selle kohustuse täitmiseks teostab Riigikontroll majanduskontrolli (auditeid) asutuste ja isikute üle vastavalt Riigikontrolli seaduse §-le 7. Riigikontrolli majanduskontrolli (auditi) ulatus on sätestatud Riigikontrolli seaduse §-s 6.

1.2. Auditi eesmärk

Võttes aluseks Riigikontrolli seaduse § 6 lõikes 2 loetletud ülesandeid on käesoleva auditi eesmärgiks avaldada arvamust Majandusministeeriumi 2001. aasta aastaaruande ning 2001. aasta riigieelarve täitmise aruande kohta.

Arvamust avaldades tuginetakse järgmistele põhikriteeriumidele:

- kas majandustehingud on kajastatud sisuliselt ja aritmeetiliselt õigesti;
- kas varad on tegelikult Majandusministeeriumi omad ja võlad Majandusministeeriumi kohustused;
- kas varad ja kohustused tegelikult eksisteerivad;
- kas varad ja kohustused on nõuetekohaselt hinnatud;
- kas tulud ja kulud on kajastatud tekkepõhiselt, õiges perioodis ja täies mahus;
- kas Majandusministeeriumi raamatupidamise korraldus vastab raamatupidamise seaduse ja rahandusministri määrustega kehtestatud nõuetele ning heale raamatupidamistavale ulatuses, mis kehtib Eesti Vabariigi avaliku sektori asutuste puhul;
- kas tulud on kogutud ja kulud on tehtud kooskõlas Riigikogu tahtega.

Majandustoimingute õiguspärasuse, finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta me üldhinnangut ei anna, kuid toome välja olulisemad tähelepanekud.

1.3. Vastavus standarditele

Sooritasime auditi kooskõlas INTOSAI[1] auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et aastaaruanne ja riigieelarve täitmise aruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes ja eelarve täitmise aruandes esitatud näitajad, samuti analüüsisime aruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtteid ja juhtkonna raamatupidamislikke hinnanguid. Leiame, et meie audit annab piisava aluse avaldada arvamust Majandusministeeriumi raamatupidamise aastaaruande ja eelarve täitmise aruande kohta.

[1] INTOSAI – International Organisation of Supreme Audit Institutions – Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon, mis tegutseb ÜRO egiidi all

1.4. Vastutus aruande õigsuse ja aruande aluseks olevate majandustehingute õiguspärasuse eest

Aruandes kajastuva info õigsuse eest vastutavad minister Liina Tõnisson (25.03.1999–05.10.2001 Mihkel Pärnoja ja 15.10.2001–28.01.2002 Henrik Hololei) ja kantsler Marika Priske.

Ministri vastutus:

- Valvab ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste ülesannete täitmise ning tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle[2].
- Tagab sisekontrolli süsteemi rakendamise ja vastutab siseauditi korraldamise ministeeriumi valitsemisalas olevates asutustes[3].
- Kontrollib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste eelarvete täitmist ning kehtestab nimetatud riigiasutuste eelarvete täitmise kontrolli eeskirjad[4].
- Kinnitab koos raamatupidamise eest vastutava isikuga oma allkirjaga ministeeriumi valitsemisala koondaastaaruande õigust[5].

Kantsleri vastutus:

- Juhib ministeeriumi struktuuriüksuste tööd, koordineerib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tegevust ja korraldab ministeeriumi asjaajamist[6].
- Korraldab riigivara kasutamist ministrilt saadud volituste piirides kooskõlas riigivaraseadusega[7].

Majandusministeeriumi 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsust on oma allkirjaga kinnitanud kantsler Marika Priske ja pearaamatupidaja Helma Bucht.

[2] Vabariigi Valitsuse seadus §§ 49 ja 95
[3] Vabariigi Valitsuse seadus § 49
[4] Riigieelarve seadus § 35 lg 2
[5] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 4 lg 3
[6] Vabariigi Valitsuse seadus § 53 lg 1
[7] Vabariigi Valitsuse seadus § 53 lg 9

2. Arvamus Majandusministeeriumi 2001. aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta

2.1. Olulisemad märkused

2.1.1. Kontrollisime kõikide Majandusministeeriumi bilansis arvel olevate äriühingute aktsiate kajastamist. Leiame, et Majandusministeeriumi bilanss seisuga 31.12.2001 ei anna õiget ja usaldusväärset ülevaadet riigi osalusega äriühingute aktsiate ja osade kohta.

Justiitsministeeriumi registrikeskuse andmebaasi põhjal selgus, et mõnedki bilansis kajastatud äriühingud on kas registrist välja kantud või on nende vastu algatatud pankrot või sund-lõpetamine, st finantsinvesteeringute realiseerimismaksumus on püsivalt madalam nende soetusmaksumusest. Selliste investeeringute kajastamine bilansis on vastuolus rahandusministri määrusega[8]. Konservatiivsuse printsiibist lähtudes tuleks finantsinvesteeringuid bilansis hinnata kaalutletult. Oleme arvamusel, et investeeringud järgmiste ettevõtete aktsiatesse/osadesse kokku summas 64 584 622 krooni tuleks bilansis alla hinnata:

• OÜ Kuressaare Leib	likvideerimisel	3 400 000 krooni
• AS Estimpex	pankrotis	2 450 000 krooni
• RAS Kreenholmi Manufaktuur	registrist kustutatud	49 794 000 krooni
• RAS Ehituskaubandus	likvideeritud	159 200 krooni
• RAS Eesti Autokaubandus	sundlikvideeritud	2 614 000 krooni
• RAS Järvakandi Tehased	pankrotis	3 400 000 krooni
• Koksohimmontaaž	osakud väärtusetud	3 047 krooni
• RE Eesti Kütus	sundlikvideeritud	2 464 375 krooni
• ETUI	likvideerimisel	300 000 krooni
Kokku		**64 584 622** krooni

Selle märkuse tegime ka 2000. aasta raamatupidamise aastaaruandele hinnangut andes[9].

2.1.2. Majandusministeerium vastutab ehitusregistri ja hooneregistri (alates 20.08.2001) töötlemise eest; mõlema registri volitatud töötlejaks on AS Andmevara. 2001. aastal on AS-ile Andmevara registrite pidamise, täiendamise ja arendamise eest makstud 4 213 581 krooni, mis on kajastatud aruandeaasta tegevuskuludena. Oleme arvamusel, et ministeerium on näidanud tegevuskulusid tegelikust suuremana, sest suuremahulised investeeringud eelnimetatud registrite väljatöötamiseks oleks tulnud kajastada bilansis immateriaalse põhivarana.

2002. aastal on Majandusministeerium juba asunud välja selgitama, milline osa 2001. aastal ja varasemal perioodil makstud summadest on kulunud ehitus- ja hooneregistri tarkvara arenduseks, et registrid immateriaalse põhivarana arvele võtta.

2.1.3. Erisoodustustelt arvestatud sotsiaalmaks (kokku 252 414 krooni) ei kajastu sotsiaalmaksukulu kontol, vaid samadel kontodel, kus erisoodustuse kulugi. Leiame, et antud olukorras ei ole kulusid arvestatud vastavalt "Eelarveliste asutuste raamatupidamise korraldamise eeskirjades" kehtestatud kontoplaani kulude sisule ja seetõttu kajastab 2001. aasta tulemiaruanne 252 414 krooni võrra suuremana majanduskulusid ja väiksemana sotsiaalmaksukulu.

[8] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 20 lõige 1
[9] Riigikontrolli peakontrolöri 31.07.2001. a otsus nr 11-7/023

2.2. Riigikontrolli arvamus

Meie arvates, arvestades auditi ulatust ja välja arvatud punktides 2.1.1 kuni 2.1.3 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, on ülalmainitud raamatupidamise aastaaruanne seisuga 31.12.2001, mis näitab Majandusministeeriumi 2001. aasta tulemiks kahjumit 1 308 904 krooni ja bilansimahuks 31.12.2001. a seisuga 6 988 796 053 krooni, olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 06.12.2001. a määrusega nr 105 "2001. a raamatupidamise aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine"; ning 2001. a riigieelarve täitmise aruanne, mis näitab Majandusministeeriumi 2001. aasta kassakuludeks 200 916 673 krooni, on olulises osas kooskõlas riigieelarve seadusega[10] ja 2001. aasta riigieelarvega[11].

Aruande kohta märkust tegemata juhime ministeeriumi juhtkonna tähelepanu järgmisele asjaolule:

- Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 sätestab, et pikaajalisi finantsinvesteeringuid tuleb kajastada nende soetusmaksumuses, st väärtuses, millega nad arvele võeti[12]. Seejuures suurendatakse investeeringu summat vaid täiendava investeeringu tegemisel. See on vastuolus hearaamatupidamistavaga, mida järgides tuleks pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastades kasutada kapitaliosaluse meetodit[13]. Riigikontroll on teadlik, et Rahandusministeeriumi juures tegutsev riigiraamatupidamise ümberkorraldamise komisjon tegeleb selle vastuolu lahendamisega. Sellele vaatamata tahame tähelepanu juhtida, et kuni uute juhtnööride rakendumiseni ei anna Majandusministeeriumi bilanss õiget ja usaldusväärset ülevaadet riigi osalusega äriühingute aktsiate ja osade kohta.

  Pikaajaliste finantsinvesteeringute osakaal Majandusministeeriumi bilansimahust on kokku 99 % (6 924 606 622 krooni). Kuna ministeeriumi pikaajalistest finantsinvesteeringutest suure osa moodustavatel AS-il Eesti Energia ja AS-il Eesti Põlevkivi on teistest äriühinguist erinev majandusaasta, mistõttu 31.12.2001 seisuga ei olnud kättesaadavad nende äriühingute auditeeritud aruanded, ei oska me hinnata vea võimalikku suurust.

2.3. Ettepanekud

2.3.1. Tulenevalt juhendist "2001. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine" tuleks finantsinvesteeringud hinnata nende realiseerimismaksumusele, kui see on püsivalt madalam nende soetamismaksumusest[14]. Soovitame riigiäriühingute aktsiad summas 64 584 622 krooni alla hinnata.

2.3.2. Soovitame edaspidi erisoodustuse sotsiaalmaksukulusid kajastada sotsiaalmaksukulude konto(de)l, et tagada tulemiaruande õigsus.

[10] Riigieelarve seadus 09.06.1999
[11] Seadus "2001. a riigieelarve"
[12] § 20 lg 2
[13] Raamatupidamise seadus § 28 lg 2
[14] Rahandusministri 06.12.2001. a määrus nr 105 § 20 lg 1

3. Majandusministeeriumi majandustehingute õiguspärasus ning finantsjuhtimine ja sisekontrollisüsteem

3.1. Olulisemad tähelepanekud

Majandusministeeriumi majandustehingute õiguspärasuse ning finantsjuhtimise ja sisekontrollisüsteemi kohta üldhinnangut andmata toome välja järgmised olulisemad tähelepanekud:

3.1.1. Riigikassa andmete põhjal kontrollisime hankijatele tehtud väljamakseid riigihanke seaduses toodud piirmäärasid[15] ületavas osas. Leidsime, et riigihanget teostamata on aasta jooksul soetatud kaupu või ostetud teenuseid järgmistelt hankijatelt:

• Metrosert AS	koristus- ja hooldusteenus	563 568 krooni
• Ordi AS	arvutid	155 240 krooni
• Grafica Malen OÜ	trükiteenus	185 895 krooni
• Jõeveer OÜ	koristusteenus	147 579 krooni
• Shell Eesti AS	kütus	431 092 krooni
• Standard AS	mööbel	260 345 krooni

Oleme arvamusel, et nimetatud ostude puhul oleks enne kauba või teenuse ostmist tulnud teha riigihange.

3.1.2. Ministeeriumil on materiaalset põhivara soetusmaksumuses 55,9 mln krooni, sh hooned 25,9 mln krooni. Rendile antud põhivara soetusmaksumus on ligikaudu 19,9 mln krooni. Kontrollisime kõiki riigivara väljarentimist puudutavaid lepinguid ja jõudsime järeldusele, et Majandusministeerium ei majanda enda valduses olevat riigivara riigi kui omaniku huvidest lähtuvalt ega kasuta ära potentsiaali riigi tulude suurendamiseks[16]. Juhime tähelepanu märkustele, mida tegime juba 2001. aasta kontrolliaktis[17]:

- AS-ile A.L.A.R.A. olid kuni 1.03.2001 renditud Kiriku 6 hoovihoone ruumid üldpindalaga 123,3 m2 hinnaga 2 959 krooni kuus (24 kr/m2).

3.1.3. Ministeerium on paljude rentnikega sõlminud kasutusvalduse lepingud, mille kohaselt rendi asemel makstakse kasutustasu. Erinevalt rendist ei ole ministeerium kasutustasu riigieelarvesse kandud, vaid on seda pärast laekumist ise kasutanud. Oleme arvamusel, et tegemist on riigivara kasutusse andmisest saadud tuluga, mis oleks tulnud kanda Maksuameti tulude kontole (riigieelarve tulude osa 014 peatükk 70.98)[18]. Näiteks:

- Tehnilise Järelevalve Inspektsioonile on tähtajatu lepinguga kasutada antud mitteeluruumid üldpindalaga 661,2 m2 Aru 10 asuvas hoones. Renti ei ole määratud, kasutustasu on 25 168 krooni kuus (summad käibemaksuga).
- MTÜ-ga Eesti Standardikeskus sõlmiti 01.04.2001 tähtajatu rendileping Aru 10 asuvas hoones 882,7 m2 suuruse pinna rendiks. Rent on 1 496 krooni kuus ja kasutustasu 29 339 krooni kuus (mõlemad summad ilma käibemaksuta).

3.1.4. AS-ile Eesti Kommunaalprojekt on renditud Laboratooriumi tänava hoones ruumid üldpindalaga 901,6 m2. Pooled on kokku leppinud, et rentnik ei tasu renti. Samas tasus AS Eesti Kommunaalprojekt 2001. aastal kõik Lai 27 asuva hoone kommunaalmaksed, millest

[15] Riigihangete seadus § 2 lg 7
[16] Riigivaraseadus § 7
[17] 06.06.2001. a kontrolliakt nr 11-1/023
[18] Rahandusministri 01.03.2001. a määrus nr 27, § 17

osa oleks tulnud tasuda Majandusministeeriumil. Leiame, et sisuliselt on tegemist rendi tasaarveldamisega kommunaalmaksetega, mis ei ole kooskõlas hea raamatupidamistavaga ning selliste tehingute tõttu ei anna raamatupidamise aruanded õiget infot majandustehingute kohta.

3.1.5. Leidsime puudusi järgmistes finantsinvesteeringute juhtimist puudutavates küsimustes:

- Ülevaatest riigi osalusega äriühingute tegevuse kohta[19] 2000. aastal, mille majandusminister peab Rahandusministeeriumile esitama vahetult pärast äriühingute majandusaasta lõppu, olid teistest erineva majandusaasta tõttu (1. aprill – 31. märts) välja jäänud AS Eesti Energia ja AS Eesti Põlevkivi. Ülevaade on ka liiga üldsõnaline: ei selgu äriühingute roll riikliku majanduspoliitika elluviimisel ega anta ülevaadet kõigi äriühingute tegevusest 2001. aastal.

  Põhjendusel, et käimasolevate kohtuprotsessidega seoses on kõik AS-i Eesti Energia ja AS-i Eesti Põlevkivi (riigi osalus nimiväärtuses kokku umbes 6,8 mld krooni) puudutavad materjalid advokaadibüroo Raidla & Partnerid käes, ei esitatud meile ei vahe- ega lõpp-auditis aktsionäride ja nõukogu koosolekute protokolle ega kinnitatud aastaaruandeid. Seetõttu ei ole meil võimalik hinnata Majandusministeeriumi kohustuste[20] täitmist nimetatud äriühingute juhtimises.

- Ministeeriumi kui riigi esindaja kontroll pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt tulu arvestamise ja selle laekumise üle riigieelarvesse on ebapiisav:

  AS-i Elumaja ja AS-i A.L.A.R.A. puhul oli 2000. aasta kasumilt arvestatavate dividendide summa leitud protsendina (70%) puhaskasumist, millest oli juba maha arvatud kohustusliku reservkapitali osa. Vabariigi Valitsuse 06.12.2000. a määrus nr 401[21] aga sätestab, et dividendimäära arvutamise aluseks on äriühingu 2000. aasta puhaskasum. Summa, mille võrra riigile arvestati dividende vähem, moodustas kokku 79 316 krooni.

  Aruanne äriühingute tegevuse ja ministeeriumi tegevuse kohta neis äriühinguis, mille Majandusministeerium peab esitama Rahandusministeeriumile ei anna ülevaadet dividendide arvestamise ja ülekandmise kohta.

3.2. Ettepanekud

Riigikontroll teeb Majandusministeeriumile järgmised ettepanekud:

3.2.1. Lähtuda tulevikus riigihangete seaduse § 2 lõikes 7 kaupadele, teenustele ja muudele soetustele kehtestatud piirmääradest ning vajadusel viia läbi riigihankekonkurss.

3.2.2. Nõuda kõigilt Majandusministeeriumi poolt äriühingu nõukogu liikmeks määratud isikutelt ülevaateid äriühingu finantsmajanduslikust olukorrast, nõukogu tegevusest ning nende endi tegevusest nõukogu liikmetena vastavalt "Riigi esindaja kohustuste täitmise korrale äriühingu ja sihtasutuse nõukogus"[22]. Samuti luua kontroll selle üle, et dividenditulu oleks üle kantud õigeaegselt ja õiges summas.

[19] Riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seadus § 7 lg 7
[20] Riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seadus; "Riigi esindaja kohustuste täitmise kord äriühingu ja sihtasutuse nõukogus"
[21] "Riigi äriühingute ja äriühingute, kus riigil on enamusotsustusõigus või otsustusõigus, dividendimäära kinnitamine 2001. aastaks"
[22] Vabariigi Valitsuse 8. juuni 1999. a määruse nr 179 "Riigi esindaja kohustuste täitmise kord äriühingu ja sihtasutuse nõukogus" p 4.6

4. 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande järelkontroll

4.1. Riigikontrolli poolt läbiviidud 2000. a aastaaruande auditis toodud tähelepanekute[23] tulemusena on Majandusministeerium täiustanud järgmisi arvestusvaldkondi:

Riigikontrolli läbi viidud 2000. aasta raamatupidamise aastaaruande auditis toodud tähelepanekute[24] tulemusena on Majandusministeerium täiustanud järgmisi arvestusvaldkondi:

4.1.1. Majandusministeerium on 2001. aastal inventeerinud ja ümber hinnanud likvideeritud asutustest (Turismiamet, Standardiamet) tasuta saadud varud ning kajastab neid vastavalt ministeeriumi enda raamatupidamise sise-eeskirjadele.

4.1.2. Bilansist on välja kantud likvideeritud äriühingute RAS Kodu ja RAS Projekteerimise ja Tehnoloogiainstituut aktsiad koguväärtuses 608 600 krooni.

4.1.3. Nullväärtusega on arvele võetud neli sõiduautot Škoda Felicia, mille Majandusministeerium sai endale tasuta PHARE projekti lõppedes.

[23] Riigikontrolli kontrolliakt 22.05.2001 nr 11-1/023
[24] Riigikontrolli 22.05.2001. a kontrolliakt nr 11-1/023

5. Majandusministeeriumi seisukohad

Rahandusminister majandusministri ning teede- ja sideministri ülesannetes Harri Õunapuu ja Majandusministeeriumi kantsler Marika Priske on käesolevas aruandes toodud seisukohti ja ettepanekuid kommenteerinud järgmiselt[25]:

- Tähelepanek 2.1.1. Pikaajalised finantsinvesteeringud on Majandusministeeriumi bilansis kajastatud soetamismaksumuses, nagu näeb ette rahandusministri poolt 06.12.2001.a. kehtestatud kord. Finantsinvesteeringute mahakandmise puhul peab olema täielik veendumus, et investeeringu reaalne väärtus on madalam bilansilisest maksumusest. Pankroti pikaajalises protsessis ning sundlikvideerimise käigus on selle väljaselgitamine ning väärtuse hindamine praktiliselt võimatu. Juhime tähelepanu ka mõningale ebatäpsusele esitatud materjalis, nimelt on RAS Kreenholmi Manufaktuur arvel ettevõtteregistris ja RAS Eesti Autokaubandus on sundlikvideerimisel.

- Tähelepanek 2.1.2. Tööd, selgitamaks välja, millised summad on ehitusregistri ja hooneregistri arendusel kulunud tarkvara arenduseks, käivad ning nende lõppemisel tehakse vastavad kanded raamatupidamises.

- Tähelepanek 2.1.3. Leiti, et erisoodustuselt arvestatud sotsiaalmaks on õigesti arvestatud ning üle kantud, kuid on kajastatud valesti sõltuvalt kasutusel olnud raamatupidamisprogrammi puudustest. Raamatupidamisprogramm ei võimaldanud erisoodustuselt arvestatud sotsiaalmaksu võtta välja artiklipõhiselt vaid kontopõhiselt. Uues raamatupidamisprogrammis on viga kõrvaldatud.

- Tähelepanek 3.1.1. Põhjusena, miks mitmetelt tarnijatelt (AS Ordi, OÜ Grafica Malen, AS Standard) kaupade ja teenuste soetamisel ei ole läbi viidud riigihankeid, toodi põhjuseks asjaolu, et tegemist on olnud erinevate lepingute, kaupade või teenustega.

- Tähelepanekud 3.1.2 ja 3.1.3. Ministeerium on seisukohal, et riigivara kasutada andmine tulu saamise eesmärgil on võimalik äriühingutele ja organisatsioonidele, kes ei saa enamust oma tulust riigieelarvest või kes ei osuta riigile olulisi teenuseid. Nii AS A.L.A.R.A. kui MTÜ Eesti Standardikeskus on loodud täitma riigi tellimust. Kasutustasu arvelt kaetakse hoonete kasutamisega ja korrashoiuga seotud kulud, nendest vahenditest tulu ei teki

- Tähelepanek 3.1.4. Rendileping AS-ga Kommunaalprojekt on tähtajatu. Pooled on kokku leppinud, et rentnik ei tasu renti. Tegemist on keeruka objektiga, kuhu on mahutatud oluline arhiiv, mille üleandmisega Riigiarhiivile ministeerium tegeleb. Tulevikus kavandatakse antud hoone kui riigile mittevajalik võõrandada.

- Tähelepanek 3.1.5. Majandusminister kinnitas 26.04.2002.a. käskkirjaga nr 65 ametnike ning riigi esindajate äriühingute ja sihtasutuste nõukogudes ja mittetulundusühingute juhatustes kohustuste täitmise korra, mis peab tagama ülevaadete esitamise äriühingu finantsmajanduslikust olukorrast ja nõukogu tegevusest. Ministeerium leiab, et kontrolli riigi äriühingute dividenditulu ülekandmise eest ei pea viima läbi ministeerium, vaid selle eest peavad vastutama äriühingu juhtorganid.

[25] Majandusministeeriumi vastuse täistekst on esitatud käesoleva kontrolliaruande lisas, vt lk 14-16

6. Riigikontrolli kommentaarid Majandusministeeriumi seisukohtadele

- Tähelepanek 2.1.1. Juhime Majandusministeeriumi tähelepanu sellele, et äriühingute likvideerimise ja pankroti korral tuleks siiski läbi viia raamatupidamislik äriühingute väärtuse hindamine, st ümber hinnata nende bilansiline maksumus. Nõustudes, et tegelikku hetkeväärtust selliste äriühingute puhul on raske määrata, kuid neid bilansis soetusmaksumuses kajastades ei anna aruanne asutusest õiget ja õiglast pilti.

- Tähelepanek 3.1.1. Vastusena Majandusministeeriumi kirjas esitatud arvamusele kaupade ja teenuste ostmisel riigihangete seaduse järgimise kohta, juhime ministeeriumi tähelepanu asjaolule, et riigihangete seaduses ei tehta vahet kaupade ja teenuste erinevatel ostutehingutel. Seadus määrab, et riigihangeteks on asjade ostmine, ehitustööde ja teenuste tellimine, ehitustöö kontsessioonide andmine ning ideelahenduste tellimine[26].

- Tähelepanekud 3.1.2 ja 3.1.3. Ministeeriumi seisukoht, et riigivara kasutada andmine tulu saamise eesmärgil on võimalik äriühingutele ja organisatsioonidele, kes ei saa enamust oma tulust riigieelarvest või kes ei osuta riigile olulisi teenuseid, ei ole kooskõlas riigivara seaduse §13, mille kohaselt riigivara kasutatakse avalikuks otstarbeks, riigivõimu teostamiseks või tulu teenimiseks.

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond

[26] Riigihangete seadus § 2 lg 1

MAJANDUSMINISTEERIUM

Lp. Kaie Karniol
Peakontrolör
Riigikontroll

Teie ..... nr .....
Meie ..... nr .....

Kontrollaruande eelnõu

Lugupeetud Kaie Karniol

Esitame oma seisukohad kontrollaruande eelnõu "Riigikontrolli arvamus Majandusministeeriumi 2001.aasta raamatupidamise aastaaruande ja riigieelarve täitmise aruande kohta" kohta.

1.4. Vastutus aruande õigsuse eest

Kuna aruanne käsitleb mõningal määral riigile kuuluvate äriühingute tehinguid, oleks asjakohane täiendada ministri vastutuse lõiku tema kohustustega, mis tulevad riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seadusest (RT I 1996, 48, 942; 1998, 59, 941)

2. 2001.a. raamatupidamise aastaaruanne

2.1.1. Pikaajalised finantsinvesteeringud on Majandusministeeriumi bilansis kajastatud soetamismaksumuses, nagu näeb ette rahandusministri poolt 06.12.2001.a. kehtestatud kord. Finantsinvesteeringute mahakandmise puhul peab olema täielik veendumus, et investeeringu reaalne väärtus on madalam bilansilisest maksumusest. Pankroti pikaajalises protsessis ning sundlikvideerimise käigus on selle väljaselgitamine ning väärtuse hindamine praktiliselt võimatu. Juhime tähelepanu ka mõningale ebatäpsusele esitatud materjalis, nimelt on RAS Kreenholmi Manufaktuur arvel ettevõtteregistris ja RAS Eesti Autokaubandus on sundlikvideerimisel.

2.1.2. Tööd, selgitamaks välja, millised summad on ehitusregistri ja hooneregistri arendusel kulunud tarkvara arenduseks, käivad ning nende lõppemisel tehakse vastavad kanded raamatupidamises.

2.1.3. Leiame, et erisoodustuselt arvestatud sotsiaalmaks on õigesti arvestatud ning üle kantud, kuid on kajastatud valesti sõltuvalt kasutusel olnud raamatupidamisprogrammi puudustest. Raamatupidamisprogramm ei võimaldanud erisoodustuselt arvestatud sotsiaalmaksu võtta välja artiklipõhiselt vaid kontopõhiselt. Uues raamatupidamisprogrammis on viga kõrvaldatud.

2.1.4. Etalonidele ning etalonseadmetele kehtestatud amortisatsioonimäärad on samad, mis olid neile kehtestatud nimetatud vara eelmise valdaja Riigi Metroloogiakeskuse poolt. Käesoleval ajal toimub Phare programmi raames saadud etalonide paigaldamine ja koostöö Hollandi Netherland Meet Instituudi ekspertidega. Koostöö tulemusena määratakse kindlaks olemasolevate etalonide arendamise ja uute etalonide soetamise vajadus.

009655

Harju tn. 11
15072 TALLINN
Reg. kood 70003158

Tel: (0) 625 6304
Faks: (0) 631 3660
E-mail: kantselei@mineco.ee

Hansapank 767
a/a 221001147466

06.08.02 2-2.1-FA/02 237-5

Töö peab olema valmis 2002 aasta lõpuks. Enne tulemuste selgumist pole otstarbekas teha muudatusi amortisatsiooni normidesse. Elektroonsed seadmed vananevad moraalselt ja nende puhul on 20% amortisatsiooni normaalne.

3. Majandustehingute õiguspärasus

3.1.1. Riigihanked

* AS Metrosert teostab Aru 10 hoones koristustöid, kuna ta kasutab suurimat pinda nimetatud hoones. Leping RASga Metrosert sõlmiti 5 aastaks 31.12.1997 so kuni 31.12.2002.
Lepingu lõppemisel on planeeritud viia läbi riigihange, leidmaks majanduslikult tõhusaim viis hoone koristamiseks.

* AS Metrosert on vastavalt Mõõteseadusele nimetatud Riigi Metroloogia Keskasutuseks.
Riigihange riigietalonide arendamise ja säilitamise haldusteenuse ostmiseks viidi läbi vastavalt RHS § 57 lg 1 punktile 5. Väljakuulutamiseta läbirääkimistega pakkumismenetlus on valitud põhjusel, et teenuse osutamiseks vajalikud ja majandusministri 07.03.2001 määrusega nr.12 "Riigietalonide nimistu" kinnitatud riigietalonid on AS Metrosert valduses. Riigihange kuulutati välja 14.02.2002 ministri käskkirjaga nr.30 ning raamleping sõlmiti tähtajaga 13. märts 2002 kuni 31. detsember 2005. Ametlikes Teadaannetes ilmus vastav teade 04.04.2002

* AS Ordi on tarninud erinevaid materjale ministeeriumi arvutivõrgu ning arvutite hooldamiseks ning ühegi erineva komponendi puhul ei ole ületatud riigihanke piirmäära.

* OÜ Grafica Malen on osutanud erinevate lepingute alusel trükiteenuseid terve aasta jooksul. Trükitud materjalid on erinevates keeltes ning nad on produtseeritud erinevatel eesmärkidel.

* OÜ Jõeveer viib läbi Patendiameti hoone, aadressil Toompuiestee 7, hooldusteenust. Leping on sõlmitud 14.12.1998.a. Patendiameti poolt ning tuli üle ministeeriumile seoses hoone ülevõtmisega 2000.a. detsembris. Me ei pea otstarbekaks lepingut katkestada.

* Shell Eesti AS - Käesoleva aasta riigihangete läbiviimiseks on materjalid esitatud Riigihangete Keskusele bensiini, samuti ka paberihanke osas.

* ASist Standard on möödunud aastal soetatud erinevaid mööbliesemeid, laudu, kappe, riiuleid ning igat artiklit mahus, mis ei nõudnud riigihanke korraldamist. Samuti on soetatud juba kasutusel oleva mööbli asendusdetaile.

3.1.2. ja 3.1.3. Hoone aadressil Kiriku 6 on antud 25 aastaks Eesti Tööandjate ja Tööstuse Keskliidule tasuta rendile Vabariigi Valitsuse toetusel (VV istungi protokoll nr 48 24.septembrist 1998).

Oleme seisukohal, et riigivara kasutada andmine tulu saamise eesmärgil on võimalik äriühingutele, ettevõtetele ja organisatsioonidele, kes ei saa enamuse oma tulust riigieelarvest või kes ei osuta riigile olulisi teenuseid. Nii AS ALARA kui MTÜ Eesti Standardikeskus on loodud täitma peamiselt riigi tellimust, Tehnilise Järelevalve Inspektsioon on aga valitsusasutus.
Kasutustasu arvelt kaetakse hoonete kasutamisega ning korrashoiuga seotud kulud, nendest vahenditest ei teki tulu.

3.1.4. Rendileping ASga Eesti Kommunaalprojekt oli sõlmitud 30.12.1999.a. tähtajaga 5 aastat, praegu on rendileping tähtajatu. Pooled on kokku leppinud, et rentnik ei tasu renti, mitte ei viida läbi tasaarveldust kommunaalkulude ja üürimist on keeruka objektiga, kuhu on mahutatud oluline arhiiv, mille üleandmisprobleemidega Riigiarhiivile ministeerium tegeleb. Tulevikus kavandame antud hoone kui riigile mittevajaliku võõrandada.

109477

3.1.5. Majandusminister kinnitas 26.04.2002.a. käskkirjaga nr 65 ametnike ning riigi esindajate äriühingute ja sihtasutuste nõukogudes ja mittetulundusühingute juhatustes kohustuste täitmise korra, mis peab tagama ülevaadete esitamise äriühingu finantsmajanduslikust olukorrast ja nõukogu tegevusest. Leiame, et kontrolli riigi äriühingute dividenditulu ülekandmise eest ei pea viima läbi ministeerium, vaid selle eest peavad vastutama äriühingu juhtorganid.
Äriseadustiku mõtte järgi moodustatakse reservkapital eesmärgiga kasutada seda kahjumi katmiseks või aktsiakapitali suurendamiseks, tagades sellega võlausaldajate huvide kaitse.

Lugupidamisega

Harri Õunapuu
Rahandusminister
Majandusministri ning
Teede- ja Sideministri ülesannetes

Marika Priske
Kantsler

Margus Jõesaar 6 256 451

109476